

KNJIŽEVNICI U SASTAVU SANU*

Srpska akademija nauka i umetnosti, kao i književnouchena društva koja su joj prethodila (Društvo srpske slovesnosti i Srpsko učeno društvo), čije je funkcije i zadatke Akademija najvećim delom i preuzela, predstavlja ustanovu koja je nastojala da razvije svoju delatnost u najširem okviru nacionalne kulture.

Naime, pored svoje aktivnosti u naučnoj oblasti i reprezentativnih funkcija kao državne ustanove, ona je svoju delatnost usmeravala i na određene zadatke u oblasti književnosti.

U poređenju sa pojedinim oblastima nauke i umetnosti (na primer vajarstvo, arhitektura, muzika), srpska književnost druge polovine 19. i početkom 20. veka bila je znatno razvijena. Može se čak reći da je književnost bila u ovom periodu najrazvijeniji oblik kulture srpskog društva. To nije ništa neobično ako se posmatra u okviru opšteg kulturnog razvoja.

Književnošću su se bavili, pored stvaralaca koji su svakako u njoj najznačajniji, i književni istoričari i kritičari. Njihova književna aktivnost je gotovo redovno imala dve funkcije. Prvo, svojim sudovima o književnosti oni utiču, pre svega na širi krug obrazovanih, a u izvesnoj meri i na stvaranje mišljenja o književnosti i u široj publici. Drugo, oni su spona između književnog stvaranja i šireg kruga obrazovanih, pa su otud njihovi sudovi najčešće bili osnova za stvaranje nastavno-školskih programa o književnosti. Može se reći da se i znanja o književnosti, pre svega šireg kruga obrazovanih, a donekle i šire publike, stvaraju na tim programima.

* Ovaj tekst čini nekoliko kratkih delova diplomskog rada koji je, pod naslovom „Delatnost Srpske akademije nauka i umetnosti u književnoj oblasti“, odbranjen na katedri za sociologiju Filozofskog fakulteta u Beogradu u junskom ispitnom roku 1974. godine.

Ako posmatramo kretanje brojčanog stanja Akademijinog članstva za 50 godina njenog postojanja i rada (1886—1936. god.), mogu se uočiti neke pravilnosti koje se kreću u okviru Osnovnog zakona Kraljevsko-Srpske Akademije. Osnovna struktura Akademije (organizacijske jedinice i njihov sastav) podređena je u čitavom ovom periodu tom zakonu. Sve promene te strukture vrše se u okviru tog zakona. Zakonom je bio strogo određen (ograničen) broj pravih i dopisnih članova, kao i godišnje povećanje ukupnog broja pravih (za jednog) i dopisnih (za dva) članova. Istina, Akademija nikada nije premašila zakonom ograničen broj svojih članova; međutim, u pojedinim godinama je jedva dostizala ovu granicu.¹⁾

Uočljivo je takođe da broj članova pojedinih stručnih akademija prati njenu naučnu usmerenost koja je zacrtana u Osnovnom zakonu. Tako je broj članova Akademije umetnosti obično nešto manji od broja članova ostalih akademija.

U tabeli 1 data je struktura članstva u nekoliko godina koje se mogu smatrati karakterističnim za razvoj Akademije do drugog svetskog rata. Iz nje se vidi da je, sem u 1887. i u 1936. godini, kada su stručne akademije brojčano jednake ili približno jednake, članstvo u Akademiji umetnosti malobrojnije nego u ostalim. To se prvenstveno odnosi na prave (redovne) članove. Kada se radi o dopisnim članovima ova tendencija je još izrazitija, jer sem u pojedinim godinama, broj dopisnih članova je ubedljivo manji u Akademiji umetnosti.²⁾

Kretanje broja književnika u Akademiji imalo je, takođe, svoje okvire i determinante u zakonskim propisima.

Prilikom osnivanja Akademije, među prvim naimenovanim članovima nalazili su se dvojica književnika (M. Ban i Lj. Nenadović) u Akademiji umetnosti, a dvojica književnih istoričara i kritičara (S. Vulović i S. Nikolajević) u Akademiji filozofskih nauka. U ovoj stručnoj akademiji takođe se nalazio i M. Kujundžić, koji je samo u početku bio književnik, a docnije se ba-

¹⁾ Teškoće je predstavljalo utvrđivanje broja članova Akademije; međutim, za konačne rezultate to gotovo ništa ne znači, jer greške su beznačajne.

Vidi: Aleksandar Belić, Pedesetogodišnjica Srpske Kraljevske Akademije 1886—1936. g., Posebna izdanja, knjiga CXVI, Spomenice, knjiga 7, Beograd, 1939—1941. god.

²⁾ Docnije će biti razmatrani određeniji razlozi za ovakve odnose Akademije prema, pre svega književnosti, a donekle i prema ostalim naučnim i umetničkim područjima.

ŽIVORAD RAKIĆ

Tabela 1

*Promene u sastavu članstva Akademije između
1887—1936. god. po izabranim godinama*

Pravi članovi

Akademije	1887.	1905.	1914.	1923.	1930.	1936.
prirodnih nauka	4	7	7	11	10	8
filozofskih nauka	4	3	8	6	6	9
društvenih nauka	4	12	9	8	7	7
umetnosti	4	6	6	7	6	9
ukupno	16	33	30	32	29	33
od toga						
književnici	4	2	—	—	—	4
književnici istoričari i kritičari	2	3	4	3	3	2
ukupno	6	5	4	3	3	6

Dopisni članovi

Akademije	1888.	1905.	1914.	1923.	1930.	1936.
prirodnih nauka	3	10	10	9	13	16
filozofskih nauka	5	14	19	21	23	20
društvenih nauka	5	14	16	18	15	19
umetnosti	3	5	8	11	12	9
ukupno	16	43	53	59	63	64
od toga						
književnici	2	2	2	5	5	4
književni istoričari i kritičari	1	—	3	2	2	4
ukupno	3	2	5	7	7	8

Izvori: Godišnjaci Akademije 1887—1936. god; A. Belić, „Pedesetogodišnjica”, str. 373—374.

vio filosofijom, Milan Miličević, koga takođe uzimamo kao književnika, naimenovan je u Akademiju društvenih nauka, jer je, pre svega, bio etnograf i istoričar, a tek onda književnik. Inače, književnici u užem smislu reči bili su po pravilu članovi Akademije umetnosti, a književni istoričari i kritičari Akademije filozofskih nauka. Izuzetak u tom pogledu predstavlja J. Prodanović, koji je, kao i M. Miličević, bio član Akademije društvenih nauka, jer su njegovi glavni radovi spadali u političku istoriju.

Tabela 1 dalje pokazuje da od 1905. god., kada su u njoj dvojica književnika, pa do 1936. god., u Akademijinom članstvu nema uopšte književnika. U isto vreme, neznatan broj književnih istoričara i kritičara ostaje nepromenjen. Među dopisnim članovima broj književnika je takođe mali; nešto se povećava dvadesetih godina. Broj književnih istoričara i kritičara u čitavom razdoblju još je manji.

U narednim poglavljima, sužavajući i konkretizujući analizu, nastojaćemo da utvrdimo uzroke ovakvih stanja i njihovih promena.

Tabela 2

Promene u sastavu članstva Akademije posle drugog svetskog rata po izabranim godinama

Odeljenja	1948.		1960.		1970.	
	(¹)	(²)	(¹)	(²)	(¹)	(²)
prirodno-matema- tičkih nauka	17	17	11	38	18	31
tehničkih nauka	3	2	4	12	11	16
medicinskih nauka	6	2	5	19	9	28
literature i jezika	5	14	8	14	15	32
društvenih nauka	9	21	7	25	12	22
likovne i muzičke umetnosti	8	2	4	6	8	19
ukupno	48	58	39	114	73	148
od toga						
književnici	3	3	4	1	6	11
književni istoričari i kritičari	1	—	3	2	3	3
ukupno	4	3	7	3	9	14

(¹) redovni— (²) dopisni

Izvori: Godišnjaci Akademije 1948—1970.

Tabela broj 2 daje dinamiku promena koja govori o znatnijem povećanju broja članova, naročito dopisnih, u svim odeljenjima. To je naročito izraženo u 1970. godini.

Pošto je stvoreno posebno odeljenje za književnost i jezik, ne bi imalo svrhe posmatrati udeo književnika u ukupnom članstvu Akademije. Međutim, taj udeo se može sagledati posredno, upoređujući broj članova Odeljenja literature i jezika sa brojem članova u drugim odeljenjima Akademije. Zapaža se da je on i pored neujednačene raspodele članova po odeljenjima veliki. Jedino Odeljenje prirodno-matematičkih nauka ima veći broj članova. To se odnosi, sa malim izuzecima, i na redovne i na dopisne članove. Međutim, tabela br. 2 pokazuje da i u ovom razdoblju broj književnika i književnih istoričara i kritičara nije tako velik, jer Odeljenje literature i jezika, sasvim prirodno, uključuje i one koji se bave proučavanjem jezika. Ova činjenica se naročito pokazuje na primeru dopisnih članova.³⁾

Upoređujući tabele 1 i 2, koje svakako pružaju tek grubu sliku promena u sastavu članstva Akademije, možemo reći da broj književnika i književnih istoričara i kritičara u članstvu Akademije nikada nije bio osobito velik, sem u vremenu od šezdesetih godina pa do one godine koju pokazuje i tabela 2, kada je taj broj dosta velik.

³⁾ Među dopisnim članovima Odeljenja literatura i jezika bio je daleko veći broj lingvista.

Mali broj književnika u članstvu Akademije može biti jedan od pokazatelja značaja koji je pridavan književnosti i njenom proučavanju u Akademijinom radu, a drugi koji ćemo takođe izneti i analizirati biće funkcije književnika u Akademiji.

Najvažnije funkcije u Akademiji su predsednik, potpredsednik, i sekretar Akademije. Te funkcije kao i neke manje važne, mogli su da obavljaju uglavnom samo redovni članovi.

Pošto nas zanima ko je od književnika vršio neku od ovih funkcija među nevelikim brojem Akademijinih članova koji su bili na tim dužnostima, posebno ćemo utvrditi broj književnika koji su bili sekretari Akademije umetnosti i Akademije filozofskih nauka. Jer, književnici su se, uglavnom, u njima nalazili. Od kada je Akademija izdvojena na odeljenja (novim zakonom od 1947. god.) utvrdićemo koji su književnici bili sekretari Odeljenja literature i jezika, jer su svi bili članovi toga odeljenja. Predsednik je prva i najvažnija funkcija u Akademiji. U periodu od 1887. god., kada su naimenovani njeni prvi članovi, do 1970. god., s kojom zao-kružujemo istraživanja, Akademija je imala 17 predsednika. Među njima su samo dvojica književnici: Milan Đ. Milićević (1896—1898. god.), i Velibor Gligorić (1965—1970. god.).

Funkcija potpredsednika je uvedena tek drugim Akademijinim zakonom od 1947. god. Do 1970. god. tu funkciju je obavljalo 5 redovnih članova. Od književnika jedino Velibor Gligorić (1960. god.).

Sve funkcije u Akademiji su rutinskog karaktera. Otud se za veoma dug period njenog postojanja i rada na njima nalazio relativno mali broj ljudi. To se naročito odnosi na funkciju sekretara. Jer, sekretar je uvek bio „glava” Akademije, i za tu funkciju je potrebno dosta slobodnog vremena. Od 1887—1970. godine, Akademija je imala 13 sekretara. Od tog broja samo dvojica su bili iz redova književnika: Milan Đ. Milićević (1889—1895. godine), i Velibor Gligorić (1961—1964. god.). Zanimljivo je da su gotovo redovno predsednici Akademije bili prvo sekretari. Takav je slučaj i sa ovom dvojicom književnika. Pošto je naš zadatak da utvrdimo književnu delatnost, ali u sklopu celokupne Akademijine aktivnosti, utvrdićemo ko je obavljao funkciju sekretara u stručnim akademijama u kojima su se nalazili književnici.

Akademija filozofskih nauka od 1887. do 1947. godine, imala je 13 sekretara. Od književnih

istoričara i kritičara sekretari su bili: Milan Kujundžić (1887—1892. god.), Svetislav Vulović (1896. god.), i Pavle Popović (1924—1927. god.).

U Akademiji umetnosti nalazili su se uglavnom književnici u užem smislu. Ova akademija je od 1887. do 1947. godine imala 9 sekretara. Od toga broja priličan je broj književnika, međutim, svi su tu funkciju vršili kratko vreme: Matija Ban (1887—1892. god.), Bogdan Popović (1928—1930. god.), Branislav Nušić (1935—1936. god.), i Veljko Petrović (1946—1947. god.).

Stvaranjem odeljenja u okviru Srpske akademije nauka, književnici i književni istoričari i kritičari okupljeni su u Odeljenju literature i jezika. Sada, sasvim logično, funkciju sekretara mogli su obavljati ili književnici ili lingvisti. Međutim, uvek su je vršili književnici: Veljko Petrović (1948—1951. god.), Petar Kolendić (1951—1961. god.), Stevan Jakovljević (1961—1962. god.), i Vojislav Đurić (1962—1970. god.). Interesantno je da je Vojislav Đurić od 1962. god. do 1965. god. ovu funkciju vršio kao dopisni član.

Ovaj pregled funkcija književnika u Akademiji samo je jedan od pokazatelja kako su sve relacije u Akademiji u skladu sa osnovnim pravcima rada zacrtanim u zakonima o Akademiji, a ostvarivanim kroz vidove njene aktivnosti. Što je mali broj književnika bio na najvažnijim funkcijama u Akademiji (predsednik, sekretar) samo je posledica položaja književnosti među ostalim naukama i umetnostima i značaja koji joj je pridavan u okviru celokupne Akademijine delatnosti.

Teza o kulturnim i književnim središtima našla je dokumentacionu podlogu u našem istraživanju. Kada se radi o književnicima-članovima Akademije, zapaža se tendencija njihovog kretanja ka Beogradu kao kulturnom i književnom središtu. Od ukupno 64 književnika, samo je 8 rođeno u Beogradu, 15 u užoj Srbiji, 13 u Vojvodini, 17 na teritoriji drugih republika i 11 u inostranstvu.

S druge strane, 30 književnika je umrlo u Beogradu i 14 u inostranstvu. Kao još bolji pokazatelj ove tendencije može poslužiti regionalno poreklo književnika — sadašnjih članova Akademije (stanje 1970. godine). Naime, iako rođeni na različitim geografskim područjima, književnici pokazuju tendenciju nastanjivanja u kulturnim i književnim središtima. Tako, od 23 književnika, samo jedan je rođen u Beogradu, 5 u užoj Srbiji i 14 na teritoriji ostalih republika, dok je u Beogradu stalno nastanjeno 11

književnika. Treba napomenuti da Beograd nije jedino takvo središte. Međutim, književnici iz drugih etničkih sredina žive u središtima svojih republika.

U srpskom društvu, oduvek, razlikovanje i poređenje sela i grada imalo je klasnu osnovu. U nemogućnosti da utvrdimo društveno poreklo književnika — članova Akademije, ograničili smo se na njihovo poreklo po vrsti naselja. Naime, poređenjem mesta rođenja i mesta smrti književnika, s jedne strane, konkretizuju se prethodno navedeni i analizirani pregledi, a s druge strane, ovim nastojanjem potkrepljujemo tezu o premoći obrazovanih poreklom iz gradskih naselja u kulturi srpskog društva, bar do drugog svetskog rata.⁴⁾

U sledećoj tabeli biće predstavljeni odnosi o poreklu književnika — članova Akademije.

Tabela 3

Mesto rođenja i mesto smrti prema vrsti naselja

1. mesto rođenja

vrsta članstva	Beograd		ostali gradovi i varošice		sela		Ukupno
	do 1900.	posle 1900.	do 1900.	posle 1900.	do 1900.	posle 1900.	
redovni	7	—	10	—	11	1	29
dopisni	1	—	8	1	6	—	16
počasni	—	—	11	—	8	—	19
ukupno	8	—	29	1	25	1	64

2. mesto smrti

redovni	3	16	1	6	—	3	29
dopisni	1	4	1	7	—	3	16
počasni	4	2	2	9	—	2	19
ukupno	8	22	4	22	—	8	64

Izvori: isto kao za tabelu br. 2

Tabela broj 3 još je ubedljiviji pokazatelj tendencija o kojima je bilo reči.

1. Može se reći da tabela pokazuje premoć književnika rođenih u gradovima i varošicama nad onim koji su rođeni u selima. Od ukupno 64 umrla člana Akademije, u gradovima i varošicama rođeno je 38 — od toga u Beogradu 8 — a u selima 26 književnika.

⁴⁾ „... Umetnost je, kao što vidimo, sa izuzetkom kada je u pitanju književnost, područje prevashodne delatnosti gradskog čoveka. Pojedinačnih prodora snažnih ličnosti je bilo, ali to su usamljeni slučajevi...” — (navedeno prema: M. Njemanjiću, „Stvaralačka inteligencija Srbije iz gradskih i seoskih naselja”, „Sociološki pregled”, br. 2—3, Beograd, 1965. godine, str. 78). Međutim, i pored ove činjenice mi smo utvrdili da je veći broj književnika — članova Akademije poreklom iz gradova i varošica, bar do posle drugog svetskog rata.

a) Kada se radi o redovnim članovima odnos je 17 prema 12 u korist gradova i varošica, sa Beogradom (7). Svi redovni članovi rođeni su do 1900. godine. Izuzetak je Dragoljub Pavlović, rođen 1903. godine.

b) Odnos dopisnih članova je 10 prema 6 u korist književnika rođenih u gradovima i varošicama. U Beogradu je rođen samo Jovan Skerlić. Jedan dopisni član je rođen posle 1900. godine (Jovan Popović, 1905. godine).

c) Kod počasnih članova premoć je najslabija: 11 prema 8 u korist književnika rođenih u gradovima i varošicama. Svi oni rođeni su do 1900. godine, a ni jedan u Beogradu.

2. Od 64 književnika, 56 su umrli u gradovima i varošicama. U Beogradu je umrlo daleko najviše pisaca (30). Ostalih 8 književnika umrli su po selima.

a) Od redovnih članova do 1900. godine 3 književnika umrli su u Beogradu (S. Vulović, M. Jovanović i M. Kujundžić) i jedan u Valjevu (Lj. Nenadović).

b) Samo dva dopisna člana umrli su do 1900. godine. Laza Lazarević je umro u Beogradu, a Jakov Ignjatović u Novom Sadu.

c) Do 1900. godine najviše je umrlo počasnih članova. Oni su bili i najstariji. Od 6 članova — književnika, četiri su umrli u Beogradu.

Međutim, posle drugog svetskog rata, ovaj odnos se menja.

Polazeći od mesta rođenja i mesta stanovanja književnika po vrsti naselja (stanje 1970. god.), utvrđujemo da je osetno porastao, u odnosu na ranije periode, broj književnika rođenih u selu. Od ukupno 23 književnika, 12 je rođeno u selu, i to njih 10 u periodu posle 1900. godine. U Beogradu je rođen samo jedan književnik — Antonije Isaković, koji je dopisni član. Istovremeno, od ovih 23 književnika, 11 živi u Beogradu, 11 u ostalim gradovima i varošicama (mahom dopisni), a samo jedan u selu.

Ako posmatramo školsku spremu književnika — članova Akademije videćemo da se književnošću u periodu kada je srpska književnost doživela svoj puni razvoj nisu bavili neobrazovani ili poluobrazovani ljudi. Od 61 književnika, za koliko je utvrđen stepen školske spreme, konstatujemo da osam ima srednju, 2 višu, 37 visoku školsku spremu i 14 doktorat. Obrazovanje je dakle, bilo osnova razvoja kulture u Srbiji. To se jasno videlo i na primerima književno-učenih društava, prethodnika Akademije.

Tako su književnici odigrali najvažniju ulogu. Međutim, docnije Akademija je u drugim pravcima usmeravala svoju delatnost u skladu sa razvojem srpskog društva i kulture, u težnji da sledi puteve razvijenih zemalja, i otud književnost nije više ona oblast kojoj se poklanja naročita pažnja. Naime, razvoj društva je tražio napredovanje nauka i književnost u tom sklopu odnosa nije mogla naći svoje pravo mesto. Drugo je pitanje koliko je Akademija učinila za razvoj ostalih nauka i naučnih disciplina. Ali, zbog pridavanja drugorazrednog značaja književnosti u svom radu, ona je u svoje redove birala književnike po kriterijumima koji nisu bili uvek umetničkoestetski. Bliža analiza pokazala bi koliko bi ovakva pretpostavka mogla da se prihvati. U prilog te pretpostavke govori već relativno visoka prosečna starost književnika prilikom prijema u članstvo. Sledeća tabela će nastojati da to dokumentuje.

Tabela 4

Starost književnika u vreme prijema u Akademiju

vrsta članstva	Periodi primanja												Ukupno
	do 1914.				između ratova				posle II sv. rata				
	30-39	40-49	50-59	60-69	30-39	40-49	50-59	60-69	30-39	40-49	50-59	60-69	
redovni	—	5	5	4	—	1	3	2	—	—	6	12	38
prosečna starost	53				58				65				59
dopisni u stalnom sastavu	2	3	1	1	1	5	1	3	—	6	4	4	31
prosečna starost	46				51				54				51
dopisni van stalnog sastava	—	2	1	3	—	—	—	1	—	3	4	6	20
prosečna starost	57				—				59				59
počasni	—	3	5	11	—	—	—	—	—	—	—	—	19
prosečna starost	60				—				—				60

Izvor: Godišnjak Akademije za 1970. god.

Iz tabele br. 4 može se izvesti nekoliko konstatacija:

1. Visoka prosečna starost redovnih članova prilikom prijema.

1a) Izrazita tendencija porasta prosečne starosti u toku vremena; ona je za čitavih 12 godina veća u poslednjem periodu nego što je bila u prvom.

1b) Posle 1914. godine primljen je samo 1 pisac mlađi od 50 godina (I. Andrić). Nasuprot tome, u prvom periodu 3 člana su bili mlađi od 45 godina (S. Vulović, S. Nikolajević, i A. Nikolić).

2. Starost dopisnih članova prilikom prijema takođe je iznad 50 godina. Izuzetno je niža u periodu do 1914. godine.

2a) I ovde se u toku vremena povećava prosečna starost, ali je raspon razlika nešto uži (8 godina).

2b) Ima svega 3 književnika — dopisna člana koji su primljeni mlađi od 40 godina (dva do 1914. god. — L. Lazarević i J. Skerlić, jedan između dva rata — Ivo Andrić). Donekle u izuzetke spada i V. Petrović (41 godina). U posleratnom periodu, međutim, nema mlađeg dopisnog člana od 45 godina.

3. Starost dopisnih članova izvan sastava (kao i počasnih) je najviša. U stvari, prosečna starost počasnih književnika je najviša, a to je dokaz da je ovde momenat reprezentacije još prisutniji.

Prosečna starost kao obeležje književnika u Akademiji ima osobit značaj, pre svega za neka izvedena obeležja. Naime, visoka prosečna starost prilikom prijema bila je određujući činilac dužine trajanja članstva književnika. Sasvim logično, kako se u toku vremena povećavala prosečna starost književnika u Akademiji, tako se skraćivala dužina njihovog članstva. Pošto su primani u prosequ stariji književnici, oni su kratko bili članovi Akademije.

Kraćom analizom podataka o prosečnom trajanju članstva dolazimo do nekoliko zaključaka:

1. Prosečno trajanje članstva redovnih članova pokazuje tendenciju opadanja, naročito izraženu u poslednjem periodu. Treba imati na umu da je neposredno posle II svetskog rata primljena grupa vrlo starih članova (J. Prodanović, V. Nazor, O. Župančić, F. Kidrič).

1a) Ne menja bitno stvar ni starost dopisnih članova. Naime, postoji grupa od 12 redovnih članova koji su prethodno bili dopisni. Međutim, dužina trajanja njihovog ukupnog prosečnog članstva (od dopisnog preko redovnog, do smrti) — približno je ista sa dužinom prosečnog trajanja članstva svih redovnih članova čije je članstvo okončano.

1b) Treba reći da se tokom vremena naglo smanjuje broj redovnih članova čiji je staž duži on 20 godina. Dok su u prvom periodu 3 književnika bili članovi Akademije 30 i više godina (V. Đorđević, S. Nikolajević i B. Popović), a u međuratnom periodu V. Petrović je bio redovni član 31 godinu, dotle u periodu posle drugog svetskog rata samo je 1 književnik bio redovni član duže od 20 godina (P. Kolendić — 23 godine).

2. Dužina članstva u Akademiji dopisnih članova u stalnom sastavu ne pokazuje odmah neke dugoročnije tendencije. Međutim, odmah pada u oči da je trajanje članstva u periodu između dva rata znatno duže nego u prethodnom i u periodu posle II svetskog rata. To je zbog toga što je u periodu između dva rata primljen izvestan broj dopisnih članova, relativno mlađih, naročito dvadesetih godina (M. Rakić, V. Petrović, I. Andrić), koji tek posle 10 i više godina postaju redovni članovi. Trajanje članstva u periodu između dva rata produžuje i jedan broj onih koji dugo vremena ostaju dopisni a nikada ne postaju redovni članovi. (Na primer, M. Car je bio dopisni član ravno 30 godina.) Međutim, i pored ovog naglog produženja u periodu između dva rata, dužina članstva u Akademiji pokazuje ipak tendenciju opadanja, koja je u poslednjem periodu ostala na nivou prosečnog trajanja prvog perioda.

2a) Slučaj sa dopisnim članovima van stalnog sastava ne može omogućiti uočavanje nekih pozudnijih pravilnosti zbog malog broja slučajeva. Ovih dopisnih članova primljeno je najviše u prvom periodu i tu je dužina njihovog članskog staža izuzetna (u proseku 17 godina). U druga dva perioda oni su retko primani.⁵⁾

3. Trajanje članstva književnika — počasnih članova najduže je; dokaz: dosta rano su izabrani (svi 1892. godine) i kao takvi ostali do kraja života.

Tabela 5

Ukupno trajanje članstva književnika — redovnih članova Akademije

Vrsta članstva	Periodi primanja									Ukupno		
	do 1914.			između ratova			posle II sv. rata					
	0—10	10—20	20—30	0—10	10—20	20—30	0—10	10—20	20—30			
	9	19	29	9	19	29	9	19	29			
dopisni	2	1	—	—	1	4	1	—	3	—	—	12
prosečno trajanje	5			13			6			8		
redovni	1	—	—	1	1	2	—	1	5	—	1	12
prosečno trajanje	20			15			7			14		
ukupno	14			15			7			12		
prosečno trajanje	14			15			7			12		

Izvor: isto kao za tabelu br. 4

⁵⁾ Ovo može biti prilog tezi o nedovoljnim vezama Akademije sa književnostima drugih naroda. Svakako da ovakve činjenice manje znače za poslednje godine Akademijine delatnosti koju proučavamo. Naime, od 1960. do 1970. godine, primljen je u njeno članstvo znatno veći broj književnika iz drugih etničkih sredina.